

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok	— — — —	2 zl. — kr.
Na pol roka	— — — —	1 " — "
Na štvrt roka	— — — —	" 60 "

Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapest,
VIII. ker., Józsefkörút 35.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Hírlap-könyvtár
Névedéknapló
189 . év . 28.

Terajší nástupca sv. Petra, pápež Lev XIII.

Ctení čitateľa kresťanskí!

áme to šťastie teraz uvedomiť ctených čitateľov, že som prevzal ľudový týždenník „Kresťana“ od pp. Mikuláša *Lepsényiho* a Gerharda *Németha*. Od dnešného dňa ja som majiteľom a vydavateľom Kresťana. Preto som to učinil, aby žiadosti, nárokom a požiadavkám cteného obecnstva tým dokonálejšie vyhovel sa mohlo.

A práve z tejto príčiny prosím ctené čitateľské obecnstvo, aby každý, kto by dačo mal proti expedícii alebo hocktovej inej záležitosti Kresťana, ku mne sa obrátil, a síce *rovno ku mne*. Ubezpečujem ctené obecnstvo, že všetkým reklamaciám a iným oprávneným požiadavkám *hneď a akurátne vyhoviem* a všetky záležitosti do poriadku donesiem.

A ponevác tento týždenník je povolany na Horniakoch rozširovať a zastávať zásady a záujmy ľudovej strany, spolu ale i preto, že čistý výnos až do poslednieho haliera sústrednej písárni ľudovej strany pripadne; ponevác tedy nie blaho jednotlivcov, lež záujmy obecné sú v otázke: nech je mi dovolené *všetkých ct. čitateľov a priateľov* prosiť, aby všetci vynasnažovali sa nielen svojimi predplatkami podporovať „Kresťana“, lež i druhých známych a privržencov nakloniť, aby aj títo predplatili a predplatiteľov sbierali.

V najsladšom Srdci Ježiša. V Bpešti (VIII., József-körút 35). 30 júna 1898.

Ján Molnár,

pápežský prälát, vyslanec.

Bojovník svätého Kríža.

ech Pán Boh žehná nášeho Zichyho!

Pred 50 rokami dostal doktorský diplom gróf Ferdinand Zichy. Keď účinkovať začal, uhorský národ v ťažkom položení sa nachádzal. On si stal medzi bojovníkov; láska k vlasti ho naklonila k tomu.

Od tej doby neprestal bojovať.

V boji ho viedly pravda a právo. Ústavu za svätú vec považoval; ku kráľovi verným bol; slobodu ľudu veľmi si vážil a miloval. Milovať ľud a slúžiť kráľovi: to bolo jeho cieľom.

Neunávne pracoval, nechrožene dúfal a preto smele bojoval.

Veľa vystál náš herský vodca, lenže jeho duch silným bol; medzi tými najtuhšími útokami silným bol, smelosť neztratil.

Pánsky bol vychovaný, predsa tak veľa pracoval a blaho spoluobčanov tak neunávne podporoval, akoby sa bol v stave na prácu utišnutom narodil.

Lenže bárs horelo jeho srdco láskou k vlasti, nezabudol ani na dušné povinnosti svoje; hlas svedomia bol vždy a vo všetkom smerodajným uňho. V čom milosť Božia mu bola na pomoci.

Neverci a zednári nerozumeli jeho jednanie, posmech činili neráz z neho bez toho, že by veriace duše boly prestaly ctíť a vážiť si ho; ba útoky a úklady proti jeho osobe statočnosti namerené ešte väčším ho učinily v očiach šľachetných duší.

Vždy a vo všetkom len za pravdu bojoval spravdlive. Štát nepovažoval za svoju konečnú a poslednú vlasť, lebo silno veril a verí, že opravdivá vlasť po smrti sa ujde zbožným a bohobojným dušiam. Štát len tela sa týče, len na telo má ohľad; duši ale nemôže pomôcť ani na zemi, tým menej po smrti.

Dobre on vedel, že ani štát nemôže kvitnúť a blahonosným byť bez mravov a bez viery; a práve preto vždycky všemožne na tom bol, aby mravy a viera, čo dve nevíhnutne potrebné podmienky i časného blaha a

poriadku, pestované, podporované a soslňované byly.

Už sv. Štefan uviedol v Uhorsku kresťanstvo čo základ civilisacie; Zichy tedy v duchu sv. Štefana tiež na tom bol, aby kresťanstvo malo vliv na všetky vrstvy ľudu, na všetky triedy uhorského občanstva.

Politika Zichyova tedy vznešenejšia je, nežli politika tých, ktorí pobočné ciele za vážnejšie pokladajú, nežli kresťanstvo; ktorí nábožnosť a vieru za privátnu vec považujú.

Že gr. a dr. Ferdinand Zichy bez všetkej sebeckosti jedine len za tie výš spomenuté ciele a za pravdu bojuje, to už i z toho vidno, že on nehľadá chválu ľudí, lež stal si na čelo za pravdu bojujúcej ľudovej strany novej, kde toľkým nápadom, toľkému osočovaniu a očerňovaniu je vystavení so strany liberálnych tatárov, ktorí bez milosrdenstva použijú všemožné prostriedky proti každému, kto len znebezpečuje ich masné hrnce, ktoré by vždy radi vylizovali, tuším ešte aj po smrti, keby ich len so sebou pojať mohli.

Herský šedivý vodca náš ale, ktorý pred 50 rokami stal sa doktorom a začal bojovať za vlasť, smele bojuje dnes proti liberálnym tatárom v záujme cirkve; on chce zachovať a zachrániť u nás kresťanstvo; vlastným príkladom nás oduševňuje, aby sme my neklesali, lež s nim spoludržiac, liberálnym tatárom bárs pomaly, predsa ale len odobierali tie masné hrnce, ktorých sa tak krčovito držia, jako topiaci sa človek brytvy.

Herského bojovníka máme! On bojuje za križ, za kresťanstvo, za cirkev, za kráľa, za vlasť, za ľud, za pravdu! Za masné hrnce nikdy nebojovať, lebo dobre vie, že človek nenie stvorený k vylizovaniu časných masných hrncov, lež k boju za všetko, čo je sväté a šlachetné.

Nech žije náš vodca gr. a dr. Ferdinand Zichy; nech žijú ktorí ho v tomto boji podporujú; nech žijú, privrženci ľudovej strany.

Jurko Sándorffy.

POLITICKÉ CHÝRY.

Sústredná pisáreň ľudovej strany nenachádza sa už od 3. mája tam, kde predtým bola; kto by jej chcel písať, pod týmto nápisom to musí činiť: *A néppárt országos központi irodója Bpest, VIII. Józsefkorút 35. (I. em 2. ajtó).*

Nový veľvyslanec španielsky vo Viedni.
Španielska d'žava g'ófa Agiera Gutierrez posiala čo veľvyslanca do Viedne.

Níže s pozemkovou daňou. Celé množstvo písobných prosieb leží na stole snemovne krajinských vyslancov, v ktorých ubohí a utrápení občania roľníci prosia otcov vlasti, aby pozemková daň menšou sa stala, bursová daň ale uvedená bola. To vopred vieme, že liberálna vláda na tom bude, aby sa tieto prosby ani nepojednávaly, lenže ľud milujúce ľavičactvo musí tento figel prekaziť. Lenže aby sa toto prekazenie tým ľahšie mohlo stat, v celej krajine treba do pohybu doniesť ľud, aby nebolo ani jednej obce takej, ktorá by neposlala v tejto záležitosti písobnú prosbu snemovní krajinských vyslancov. — Teraz i tak až veľmi je navštviená naša ubohá vlasť živelnými pohromami tak, že kto vie, či mnohé vidieky vôbec ľudú v stave aj len tú najmenšiu daň splatí. Cena zbožia rást bude, a bursoví špekulanti figliarski využijú toto polozenie ku svojmu chosnu. Tedy tých všetkých, ktorým záleží na blahu a na ľud vplyv majú úctive a ponížene prosíme, aby ten pohyb podporovali a dľa možnosti rozširovali.

Nemecké volby. Ešte raz do es eme do spomienky nemecké volby, ktoré sú tak velikej povahy. V Nemecku liberáli, ktorým sa nepáčila predošlá snemoveň vyslancov rišských, vypostredkovali, aby byly čím skorěj volby. A čo sa stalo? Cent um, táto silná strana katolícka má ešte o 6 členov viac, nežli pred tým; vyše 100 je takých vyslancov tedy, ktorí verejne hlásajú, že záujmy katolíckej cirkve chcú zastáť. Po nich najviac členov — 56 — má strana socialdemokratická. Nenie tej vážnejšej otázky, ktorá by sa rozlúštila mohla bez podpory centrumu. — Vodcovia a náčelníci liberálov neprišli k mandátu. Ale tak im treba. Liberáli boli totiž na tom, aby nemal každý občan, ktorý je 25 rokov starý, hlas. Darom, liberáli všade sú jednakí; sebe všetko: masné hrnce, právo atď, iným ale nič. Aj u nás snád len pride na nich mráz, tak, ako sa to v Nemecku pri týchto posledných volbách stalo. Dajže to čím skorěj, Bože!

Židia vo Francúzsku. Vo Francúzsku do hromady je 38 millionov obyvateľov; židov ale v celej krajine je len 71 tisíc; a predsa štvrtá časť majetku francúzskeho je v rukách židovských, to jest aj vo Francúzsku je to tak, že 1 million kresťanov len toľko majetku má, koľko 7 tisíc židov. Hľa lenže aj vo Francúzsku páni židia sú obyčajne bursári; keď je to také remeslo, že vela práce nedá, predsa ale najväčší chosneň skytá, ktorý nenie zabezpečený ani ľadovcom, ani ohňom ani inými živelnými pohromami.

Nemecký cisár Vilem a socialismus. Nemecký cisár už dávnejšie bol vydal nariadenie, že žiaden štátny úradník nesmie sa priateľí so socialisty. Teraz znovu napomína úradníkov, aby sa držali toho nariadenia, spolu pripomína im aj hrozé následky prestúpenia tohoto nariadenia. Nemecký cisár spolu i to naložil úradníkom, aby ho o všetkom uvedomili, čo je so socialismom v spojení.

Rusi a Poliaci. V roku 1900 bude v Paríži veľký slovanský kongress (sjazd.) Poliaci zdráhajú sa ta ísť. Len pod tou podmienkou sú ochotní to učiť, jestli ten spomenutý sjazd nebude Rusmi zariadený a spravovaný. A tak teraz na tom sa pracuje, aby českí vyslanci boli riaditeľmi. Že Poliaci tak v záujmu majú Rusa, nad tým sa nedivme, lebo však Rus ich chce nielen z reči, ale aj z viery vylúčiť; beda tým, ktorí sa ochotne nepodrobia bluťárskej viere a reči ruskej.

Menoslov voličov dľa zákona na každom obecnom dome musí byť vyložený od 5. do 15. júla. Voličia tedy musia ísť pozrieť na obecný dom, či sú neni vynechaní; jestli hej a síce bez príčiny, treba svoje právo reklamovať a síce v tejto záležitosti rovno k ministrovi vnútra treba appellovať. Appellovať sa môže od 15. do 25. júla. Vec je veľmi vážna; volebné právo je veľkej ceny a povahy pre toho, komu je nemým panovanie liberálnych tatárov.

Ubohé Španielsko! Vojska už čo chvíľa vezme koniec. Viťazne bojujú Španielčania ale čo chosňa, keď je ich málo. Americký admirál zničil vojenskú loď španielskeho admirála Cervery. Dľa istej povesti Cervera sám podpalil svoje lode, keď videl nebezpečenstvo. Ztrata amerického vojska je hrozná, lebo Španielčania šta levi bojujú. Ministerpredseda Španielska Sagerta povedal, že Kuba ešte nenie podmanená, ponač je tam ešte vyše 100 tisíc vojakov. Celá Európa sa díva so založenými rukami a nepomaľá nespravodlivo napadnutému Španielsku. Španielsko dnes zajtra prinútené bude pokoj prosíť. Zastavateľa nemá. Svätý Orieč Lev XIII. je jedinou nádejou Španielska, ktorý už mnohému prelievaniu krvi zamedzil cestu.

V Rakúsku sa len zle krutia kolesá politického života. Zkúsený a rozumný Thun si tiež nevie rady dať; ani Nemci ani Slováci nechcú popustiť; pojednávania sú celkom bez výsledku. Nemci sa ťahajú k Nemecku; tedy sú oni zradcami rakúskej vlasti, ale nie všetci; najhoršími sú socialdemokrati (Schönerer, Wolf atď.) Česi zas radi by mali, aby jeho veičenstvo i za českého kráľa bol korunovaný. Medzi týmito najkrajnejšími námahami vyznať sa a úplny poriadok i pokoj zaviesť sotva sa podarí nielen grófovi Tunovi, ale aj hockomu inému.

Dočasne spravuje sa Rakúsko bez snemu krajinského a zaklade 14 § Ale len dočasne, ponač je to mimoriadny prostriedok k udržaniu pokoja. — Ešte ťažké dni čakajú na Rakúsko. Koniec zaiste taký bude, že Uhorsko samostatným sa stane bez vyrovnania a bez všetkých záležitostí spoločných výjmc najvyššiu osobu panovníka.

V Poľsku je už štatárium vyhlásené, ale preto len na oko je ten pokoj. Veľkým strachom naplnilo občanov, že ta už i viedeňský kat drazil. Zlášte v nočný čas sú židia neistí; ešte i vojenská stráž je napádaná hladnou sedlačou, ktorá ra mnohých miestach ani chleba nemá.

Pohyb neodvisliackej strany. Od takej strany, kde každý chce byť vodcom a náčelnikom, nenie čo očakávať; táto strana samá cíti, že počítané sú jej dni. Hja po toľkom priateľení sa s mameľukmi nenie div, že i dôvera k nej je podkopaná. Tito neodvisliaci najnovšie usniesli sa, že budú viesť boj proti kvóte a provisiurumu, boj hrozný, ukrutný, jaký by ani Janko Palček nevedel viesť. No však uvidíme, jaký to boj bude; toľko ale vieme, že kalvin Bánffy nefaká sa kalvinov neodvisliakov.

Nebezpečenstvo Európy. Takto nazval anglický Stanley politiku Ruska. Rusko t tizto je dnes tou najväčšou mocnosťou v Európe, ba na celom svete. Stanley toho sa obáva, že za niekoľko rokov aj China bude celkom striedenou rišou; potom ale s pomocou Rusa vyprace z Asie Anglicko; keď ale Rus nebude mať viazanú ruku v Asii, vtedy o veľa smel-

šie a prospešnejšie môže začať vojnu proti celej Európe s pomocou Francúzska.

Stanley radi Anglicku, aby sa pripojilo k Nemc-u, Taliansku a Rakúsko-Uhorsku, ktoré spolu držia.

Že slová Stanleyho majú svoj základ, a že vojra budú v Asii, alebo v Európe skôr neskôr vypukne, to je istá vec.

Predseda snemovne veľmožov. Ministri sa už konečne usniesli v tom, že predsedom snemovne veľmožov stane sa gróf Tibor Károlyi, terajší prvý podpredseda tejže snemovne; na jeho miesto ale vymenovaný bude Aloys Daruvary.

Zajímavá štatistika. V Uhorsku je do hromady 16 mil. 140 tisíc obyvateľov; Maďarov je 8 mil. a 77 tisíc. S Rakúsku a s Chorvátskom do hromady má Uhorsko 18 a pol mil. obyvateľov. Z čoho vidno že odhladruč od Rakúsku a od Chorvátska v Uhorsku samom je viac Maďarov, nežli všetkých ostatných národností do hromady; k obsiahnutiu tejto absolútnej väčšiny najviac prispely školy.

Tatárska tlač.

Kedysi pravda panovala na tomto svete.

Potom prišiel vek panovania peňazí, ktoré neráz utlačily pravdu na toľko, že u Nemcov nastalo porekadlo: Geld regiert die Welt, čo toľko znamená po slovensky, že peniaze spravujú svet; tedy nie rozum, nie svedomité smýšľanie, nie spravodlivosť, lež peniaze, ktoré už Judáša zviably k hriechu.

Dnes ale pri peniazoch tlač spravuje svet; čo každý z nás cíti a zksuje.

Lenže v akých-že rukách je za našich časov tlač v Uhorsku?

V tatárskych a nekresťanských; zednári a od kresťanstva odvrátení liberáli držia krčovite v pazúroch panovanie tlačom podporované.

Drahí kresťania, len v Budapešti vychádza asi 15—20 denníkov; a či viete, medzi týmito koľko je ich katolíckych?

Do hromady dva. A ostatnie? Skoro všetky pšu v zednáarskom smere.

Budapešťianski novinkári musia najlepšie vedieť, ako stojíme z ohľadu tlače.

Zodpovedný redaktor ľudového denníka „Akkotmany“ rečeného nedávno takýto odkaz bol poslal istému čitateľovi a predplatiteľovi tohože denníka:

Medzi uhorskými novinkármi 75 percentov je židovských; a medzi tyini 25 percentami 75 percentov ich v židovskom smere píše.

My nechceme len o tých novinách písať, ktoré majú židovských redaktorov, ani o tých ktoré su celkom v židovských rukách, lež vôbec o tých časopisoch, ktoré sú v protikre-

stfanskom smere redigované, ktoré nielen nepoznajú, ale ani nemilujú kresťanstvo.

Na koľko sú uhorské časopisy nepriateľské kat. cirkvi, to z toho vidíme, že vždy chcú zametať len pred našimi dvermi; a kde len jeden prášok vidia, taký krik robia, jako by tam celé bahno bolo. Prečo? Preto, lebo im kríž oči kole, lebo duch Kristov je im nemilý, a veď tento duch hlása cirkev kresťansko katolícká.

S tva je taký deň, že by zprávy a ústavy katolíckej cirkve neosočovala zednárska protikatolícká tlač.

A že táto tlač volká židom, ktorým páčiť sa usiluje, to už i z toho vidno, pretože židov a podporovateľov židovstva nebantuje, neosočuje, hanu pomlavy a špintania na nich nekydá. A keď aj vyvedie dajaký židák nesvedomitý fig:ľ, ku pr. s peňazmi do Ameriky uteče, také prípady buďto si ani nevšimne tatárska tlač, alebo celkom na krátko to spomene, aby to nebolo nápadné.

Na katolíckých správach a správach ale až veľmi záleží tejto od kresťanstva odvrátenej a zásadám Kristovým nepriateľskej tlači.

Takto vyzerá zednársko-liberálna spravodlivosť tatárska.

A to ešte jakými figľama stvára táto nesvedomitá tlač svoje čuáné kúsky.

Obyčajne v nedeľných číslach osočuje cirkev, kňazov, veriacich kresťanov; na ktorých, nenie tej hany, ktorú by sa neopovážila kydať tatárska tlač.

Nedeľné čísla totižto mnohí čítajú i takí, ktorým čo prácou zamestnaným v robotný deň ani nenapadne noviny do ruky chytiť: v nedeľu ale čítajú, a preto tatárska tlač tak píše.

Nenie toho biskupa, toho kňaza, toho svetského opravdivého katolíka, ktorého by tatárska tlač nebantovala, jestli on zastáva cirkev, zastáva svoj kresťanský úrad a neskáče tak, ako mu tatárska tlač hudovať chce.

Hja, keď je len veľa dovolené u nás zednárske liberálom a Boha spusteným zednárom!

A my sa predsa nebránime. Katolíkov je v Uhorsku viac nežli ostatných inovercov všetkých do hromady.

Medzi 100 dušiami je 35 katolíckych; a židov, luteránov, kalvínov, unitárov atď. do hromady je len 47. — A my predsa si tak slabo stojíme, že hocktoré vierovyznanie je v lepšom položení, nežli my. Prečo?

Lebo nemáme kresťanskú tlač; v kresťanskom sr.ere redigované denníky opusteno sa len živoria; ešte i mnohí duchovní čítajú také,

ani teplé ani chladné ba snáď i tatárske časopisy.

Liberalismus, toto moderné pohanstvo, proti ktorému bojujeme, nebudeme v stave iným spôsobom vykoreniť, ako tak. jestli sa zmožnie kresťanská tlač. Už pápež Pius IX. povedal, že proti písmene písmenu treba postaviť.

Drahí čitatelia, nepodporujte tatármi redigovanú tlač, ktorá vaše náboženstvo haní, vašich duchovných osočuje, vašich vodcov očerňuje. Chcete-li predplatiť na noviny, poraďte sa svojich duchovných; poraďte sa redakcie Kresťana a nesedajte nesvedomitým tatárom na lep, ktorí aj pri volbách tak ohavne s vami nakladali, že to nikdy im nezabudnete pripomnúť.

Dolu tedy s tatárskym liberalismom a jeho tlačou? Nech žijú, ktorí v kresťanskom smere ľud poučujú; nech žijú, ktorí kresťanskú tlač podporujú!

Jurko Sándorffy,
neohrozený ľudák.

Sbierka milodarov

na ciele slávnostnej poklony koncom XIX. a počiatkom XX. storočia vydržiavať sa majúcej.
(Pokračovanie).

Vykázaná summa učiní 1027 korún 10 halierov; Michal Kliment (Dolný Badín) 8 kor. 80 hal.; slečna Maria Marko v Budapešti 8 kor. 40 hal.; Hercig J. (Bpest) 48 kor. 18 hal.; Lujza Molnár (Bp.) 3 kor.; Maria Krsko (Prešporek) 2 koruny J. Pik (Prievidza) 8 kor.: do hromady 1105 kor. 48 hal.

V Bpešti, 8. júla r. 1898.

Dr. Jozef N. Janda.

Slávnostná poklona

ku eti Spasiteľu koncom XIX. a počiatkom XX. storočia.

Pod týmto nápisom (titulom) potvrdil minister vnútra sbierku milodarov na ciele duchovného fúru lurského.

Ciel označených modliteb a spomenutých milodarov sme dostatočne vysvetlili. Predsa ale našli sa jakisi „dobrí (snáď liberálni) katolíci,“ ktorí ešte aj u ministerstva obžalovali dra Jozefa Jandu, že bez ministerského dovolenia na akýsi poklonou rečený ciel sbiera milodary.

Už vtedy v prvých článkoch spomenuté bolo, že so sbierkou touto veľkomožný pán dr. Való je poverený; pretože ale pomocou časopisov a kalendárov s Uhrami slovenského jazyka väčší dotyk má dr. Jozef

Janda; tuže pán veľkomožný poprosil tohoto posledného, aby on bol prostredníkom milodarov od Unrov slovenského jazyka pochádzajúcich, na čo sa on tým vďačnejšie chytil, lebo však cieľ je svätý, ktorý podporoval nie len čo kňaz, ale aj čo kresťan je povinný. Milodary dr. J. Janda verejne vykázal a kvitoval v Krestane a odovzdával ich veľkomožnému pánovi Valóvi i s tými číslami Krestana, kde ony vykázané byly.

K tomu je už len naozaj neprajnosť potrebná, také verejné jednanie upodozrievať, keď menovaný prostredník okrem práce a unovania ešte i peňažnú obeť doniesol.

No však Všemohúci nenie náhlivý, ale spravodlivý a parratívny; vyplatí každého tak, ako zaslúžil. Kto si jako posteľ, tak aj leží.

Sbierka koniec vezme 15. júla. Po 15. dni júla nech nikto nepošle penízze viac na menovaný cieľ, lebo by ony ani prijaté ani verejne kvitované byť nemohly. V tomto čísle sme už vykázali, že na meno dra Jozefa Jandu 1105 korún a 48 helierov bolo poslané.

Pán Boh zaplac štedrým dobrodincom, Pán Boh zaplac neunavným sberateľom.

Tú summu sme už celú odovzdali veľk. pánu drovi Simonovi Valóvi, ktorý zas do Rímu poslal tie milodary.

Jestli by ešte kto poslal na ten menovaný cieľ dačo do 15. júla, i to budeme kvitovať. — Ale znovu opätujeme, že po 15. júla viac nech nám nikto nič nepošle na ten cieľ.

Znovu prajeme požehnanie Všemohúceho tým všetkým, ktorí tento cieľ podporovali hmotne i mravi e.

Socialdemokracia a náboženstvo.

Hlavní kolompošovia ači náčelníci socialdemokracie zapierajú Boha.

Vodca nemeckých socialdemokratov Bebel celkom verejne povedal, že socialdemokracia na tom poli je, ktoré náboženstvom mcnujeme, bezbožstvo ači atheismus podporuje.

Atheismus je g écke slovo a toľko znamená, jako bezbožstvo, zapieranie božstva . . . čili cieľ atheismu je zničenie viery, zničenie náboženstva.

Ináče načo by sme sa mali odvolávať na Nemecko, na túto od nás dosť vzdialenú krajinu, keď Boha spustení a od kresťanstva odpúdení socialdemokrati celkom verejne hlásajú aj u nás na shromaždeniach, v spolkových zasadnutiach a vo svojich sporoch, že proti viere bojujú.

Vieru súkromnou vecou jednotlivcov mcnujú. No dobre, lenže toto je len mam a klam,

aby nesbehých a nezkúsených do saka svojho mohli nahnať.

Náboženstvo v latinskej reči toľko znamená, jako spojenosť človeka s Bohom. Náboženstvo tedy predpokladá, že veríme v Boha. Atheismus ači bezbožstvo ale zapiera Boha, tento základ náboženstva a viery.

Každej viere právo jestvovania dáva jej vyznanie.

Tušenie, badanie, mienenie krajnejších falosných prorokov liberálov taký dôjem čini na nás, jako reč malého dieťaťa; kdežto viera naša prirovnať sa môže k dokonalej reči obratného a dokonáleho rečníka.

Vyznanie viery potrebuje nedele, sviatky, kostoly, kňazov a iné náboženské veci.

Bezbožný štát ale všetky súkromné vlastnosti k sebe chce pritiahnuť, ešte i vlastnosti cirkve tak, ako aj vlastnosti jednotlivých kresťanov.

Moderný, liberálnym duchom vedený štát tatársky nechce sa starať o výchovu kňazov, hatí vynaučovanie náboženské, neuznáva sviatosti, podkopáva pokoj kresťanských rodín.

Slovom zednársky liberalismus docieľiť chce, aby sme sa nemohli cvičiť vo viere.

Lenže veľa millionov je nás takých, ktorí by sme nepristali na to, aby sme si pod také jarmo dali svoju hlavu navliecť.

Jožko Špekulant.

Bez Boha a s Bohom.

Bratia Drevári patrili medzi veľpriemyselníkov.

Viac sto robotníkov bolo zamestnané v ich dielni.

Nástroje hukotaly celý týždeň, v piatok tak, ako i vo sviatok; oddychu a odpočinku ani robotníci nemali; a to všetko len preto, aby s dňa na deň väčšie bolo meno, bohatstvo fi my tých bratov Drevárov.

Bladé, vpadnuté, spolu ale aj surové a bezočivé osoby často mohli človek vidieť cez deň viac krát ponáňať sa po obede do dielne. Hlas zvonca ich svolával.

Kto len o minutu neskôr prišiel, srátalo sa mu to z platu.

Zvony kostola síce tiež neboly nemé a volaly robotníkov do domu pokoja a duchovného občerstvenia, lenže robotníci Drevárov nesmeli si hlas znovu všimať, bárs ne jeden z nich až veľmi cítil vo svojom srdci a svedomí, že by ináč malo byť.

Veľké nárožné oznamy po stenách neprestajne pripomínaly robotníkom, že čas je groš.

Táto veta má síce svoj základ, lež v takom prehnatom smysle, jako ju horebrali v dielni veľpriemyselníkov Drevárov, ktorí ešte i nedelu a sviatok kázali zneucťovať, nemôže ju svedomitý človek prijať. — Každú minútu použiť a využiťkať jedine a vý-

lučne len preto, aby sa zväčšovala hrba peňazí, to je nie váženie si času, lež lakomstvo.

V dielni Drevárov nikto ani len nespomenul na požehnanie a prozreteľnosť Božiu, ktorá svet zachováva, zemské veci výdatnými činí.

A kto by sa bol opovážil toto pripomenúť lakomým a liberálnym duchom nadutým Drevárom, ten by bol zle pochodil.

Páni fabrikanti ale preto sa starali aj o vynahradenie vyčerpaných síl, a síce celkom tak, ako to človek od zednárov liberálov len očakávať môže.

Oni totižto v tom najbližšom susedstve dielne nechali vystaviť krčmu; výplata tu bola každú sobotu; krčmár ale istú summu platil každý rok pp. fabrikantom zednárskeho za tú vďačnosť dobreprajnú.

V náboženskom ohľade zanedbaní robotníci neraz zatiaľ neopustili tento kostol diabla, zakiaľ tam posledný halier svojho zárobku neopleli. Ťažko prišlo a predsa ľahko odišlo, lebo nebolo s Božím požehnaním spojené.

Prišiel sviatok Božieho tela.

Nástroje v práci boly, jako hockedy inokedy; para jako čert ich hnala; robotníci veľmi pozorne a usilovne museli sa obracať.

Slávnostne sa ozývaly vonku zvony, ktorých hlahol nielen slych, ale aj srdco preniekal.

Z možiarov sa strievalo.

Slávny prôvod bol na ulici, v ktorom ľudia Božím duchom vedení sprevádzali svojho Vykupiteľa v prevelebnej Svatosti Oltárnej skrytého.

Na ulici kvetami bola krytá cesta. Neďaleko dielne bol tiež jeden skvelý oltár pripravený. Dakofkí z robotníkov nemohli sa zdržať, aby na ulicu nevyšli, že by tak aspoň zďaleka preukázali svoju poklonu vtelnému Bohu.

Lenže nebol nedostatok ani v judášskych zradcoch, ktorí hneď strečkovali k pánom veľpriemyselnikom, aby im oznámili tú hroznú ztratu času, ktorú spáchaly tie nábožné duše.

Následok oznámenia bol ten, že ten dozorca, ktorý tiež vybehol k poklone, prepustený bol, ostatným ale z platu sa stiahla tá ztrata času.

Lenže všetko má svoje hranice; tak aj svevoľné bezbožstvo.

Aj páni Drevári zle pochodili.

Maličký čierny oblak sa ukázal na nebi šťastia tých dvoch bratov. Bankrôt (buchnutie) hrozilo ich podujatiu. Tak trápili robotníkov, ako by im to pomohlo. Zamieňali sa a tak dávali sami osobne pozor, aby sa nezaháľalo.

Jeden z nich celkom z blýza chcel sa dívať, či robota tak ide, jako to on žiada. Lenže až veľmi blýzo sa dostal k remeňu, ktorý ho zachytil; zakiaľ nástroj pristavili, on už len dolámanou mrtvolou bol.

Mladší liberálo bezbožný pán Drevár nebol v stave zniesť potupu opovrhnutia, biedy a potupy. Otrávil sa. Jaký život, taká smrť.

Všetkých robotníkov tým najukrutnejším strachom naplnil hrozný osúd tých Boha spustených dvoch bratov.

Nechceli, aby ich Boh tak hroznou smrťou potrestal, ako tých dvoch liberálov panákov, ktorí nestáli ani o piatok, ani o sviatok.

Tá dielňa je už dnes v katolíckych rukách; obchod je výborný, Božím požehnaním je namáhanie sprevádzané.

Lenže páni dobrým príkladom idú popredku.

Sipkovan.

Socialdemokracie mravy bez viery.

Dľa učenia bezbožných socialistov, v ich budúcom štáte budú môcť jestvovať mravy len bez Boha a bez viery.

Terajšie zákony mravov vraj od prvého do posledného všetky sú veľmi počiatocné a nedokonále, pretože nadržia krok s pokrokom vedy a umenia.

Mravnosť socialistov vraj o veľa šľachetnejšia, dokonálejšia a vznešenejšia musí byť, nežli učenie a nauky hocktorého náboženstva teraz jestvujúceho.

Ľahko je tárať dve na tri, lebo však to nič nekoštuje. Aj to sa hovorí, že sľuby sa sľubujú, a blázni sa radujú.

Tak aj socialdemokrati môžu do povetria blúzniť a nesbehých za nosom vodiť; lenže vážneho človeka neoklamú, pretože vážny muž len na to hľadí, čo mu rozum hovorí, a zkušenosť ukazuje.

Rozum to hovorí, že jest Boh. Už sväté Písmo hovorí, že len blázon môže povedať, že nenie Boha.

No vidzmeže radšej to obšírnejšie, čo zkušenosť hovorí, či tie mravy socialistov naozaj také šľachetné sú.

Pod ukrutným a hrozným panovaním socialneho komunizmu v Paríži 29. apríla roku 1871. kommunist Lyaz zaujal sirotár „Napoleona Eugena“, kde zvlášte sirotky devy robotnícke sa dobre vychovávaly.

Mníšky vyhnali a asi 100 dievčieniec chytili.

Ošklivá hroznosť, čo robili vzdelaní socialisti v tomto dome, ktorým kresťanská mravnosť nenie v dostatočnej miere vznešenou.

Keď sa mníšky navrátily, päť dievčieniec slepé bolo, viac ich umieralo, a 25 ich bolo vo francúhoch. Čo píšeme, to na základe hodnoverných zpráv píšeme.

Akí dobrí sú v Rakúsku hlavní fiktusi beznábožnej a bezbožnej mravnosti, to opísal jeden ich súdruh v Rakúskych Ľudových Novinách 6. marca r. 1898.

Jeho slová nasledovne znejú:

Prinútený som použiť váš časopis, abych odhalil a zapečatil lásku k bližnému našich priateľov ľudu.

Veľa ľudí sa stará o ľud, ktorí vodcami ľudu radi sa nazývajú.

Ja ich ale považujem len za pijavice a podlých šalbierov; oni vydrejú robotníkovi aj ten posledný halier krvopotne zarobený, potom ale prepijú; nečinia rozdiel medzi mojím a tvojím, ba podryvajú ešte i blaženosť rodiného života.

Ja sám nikdy som nepramánil ani len jeden halier robotníckeho fudu, radšej bych bol zomrel, nežli bych sa bol mal takej podlosti dopustiť nesvedomitou chladno krvnosťou.

Ponevác ja teraz takým zavratníkom dvere ukiazujem, pravdaže mi nadávajú. Toto sú príčiny dnešného pohybu. Tú povest, ktorú som rozširoval o Z . . . , hockedy môžem dokázať a jemu i do očí povedať.

Dobre by bolo, keby jeho mladí priatelia, ktorých sa mu ešte nepodarilo do steny čelom ísť nechať, dvakrát si rozvážili vec prv, nežli by sa vpustili do reči s takým človekom, aký je O . . .

Kebych ešte ani po tejto odpovedi nemal pokoja, súdu odovzdám veci. — Fraňo Krutak, bednár.

Túto a nasledovné veci preto sme uviedli, aby sme dokázali, že socialisti v najmenšej miere majú právo vystúpiť proti kresťanskej mravnosti.

V mesiaci septembri r. 1895. pokladník spolku socialdemokratov, Vilem Ginther zomrel; a hľa po jeho smrti na vrch vyšla jeho socialistická svedomitosť, že 9000 zlatovkám spolkovému to majetku hrdlo vykrútil ako kuchárka kurafu.

Z tejto príležitosti istý viedeňský socialistický časopis toto poznamenal: „Tento naničhodný pokrytca zas podkopal ústrojnoscť, a zlosť Günthera v nejednom pochybujúcom a slabom súdruhovi zbudila tú mišlienku, že sa tu všetko ukradne.“

Tenže socialistický časopis 30. okt. roku 1896. priniesol ten chýr, že istý muž, ktorý v Tirolsku vysoko bol vážený od socialdemokratov, a koho si každý vážil, kto ho len poznal, stal sa zlodejom a zavratníkom.

Tento šibenec menoval sa Andrejom Baumannom, vodcom bol tyrolských socialdemokratov; z pokladnice strany vzal 2560 zl. 33 krajciarov a uprskol.

Do času bol v horách kujonom, potom ale sám sa hlásil u súdu innsbruckskom.

A tento istý časopis na konci tejto zprávy toto hovorí:

Nenie div, že v Tirolsku sotva je spolok socialdemokratický, v ktorom by sa nebola prihodila krádež v týchto troch posledných mesiacoch.

18. júla r. 1895. v Brne chytili socialistického novinkára Černáka, že sobrané peniaze zmárnil a nedal ich na označený cieľ.

V tenže deň aj v Berlíne na zasadnutí socialistov čižmárov veľmi ostro vystúpili dozorcovia proti neporiadku, ktorý zbadali v pokladnici peňazí na strajky nasbitraných.

Sbierajúce hárky veľmi chybné boly, peniaze ale privlastnili ači osvojili sberatelia.

Vodca strajkov Temmler, ktorý tiež dopustil sa priestupku, slúbil, že po troche navráti to, čo vzal.

Väčšina rečníkov navzdor tomu osvedčila sa, že na vodcov viac ani pol babky nesverí.

Koncom novembra r. 1896. úhorski socialdemokrati oznámili polícii, že zakladatelia a správcovia ich novín na základe účastín ležiacich viacnásobnej krádeže sa dopustili.

Na prosbu „súdruhov“ a privržencov zastavili vyšetovanie; obchodné knihy ale preč vzali. Ten časopis aj buchol, bárs veľa predplatiteľov mal.

3. nov. r. 1896. (tedy v tom istom čase) písal viedeňský časopis „Reichspost“, že v Breslave vyše 140 zl. ukradol, potom ale súdruhom a privržencom päty otrčil pokladník spolku drevorubačov.

Privrženc Michel ale verejne varuje každého od Roberta Hircoga (sklenára a farbiara), ktorý tiež uskočil s peniazami burgdorfskej spoločnosti.

Socialdemokratický časopis „Holzarbeiter Zg.“ ale v tom istom čase nasledovné vyzvanie uverejnil: „Nürnbergský kafar H. Pfortner po vyprázdnení pokladnice hneď zmizol;“ — lübecký stolár Karol Krüger ale päty nám otrčil. A tak prosíme privržencov a správcov, aby nám sdělili jeho adresu, vedia-li, kde je.

4. sept. r. 1896. Fridrich Stellenberger, pokladník socialdemokratického spolku v Deb-schwitzi s peniazami spolku a aj s inými peňazmi uprskol. Ba zvedol a so sebou pojal aj Kláru Meisel pokladníčku socialdemokratického spolku „Agnes“ rečeného.

V marci r. 1896. spolkový sklep pekársky svoj museli zavreť socialdemokrati, ponevác správca obchodu spolkového H. Segel neporiadok a lenivosť preukázal vo vedení kníh obchodných.

Nezadlho „privrženc“ Segel sám otvoril obchod pekársky, dnes ale je blaženým domovným pánom v Neuhausene.

Na koľko, v jak veľkej miere sú váblivé takéto príklady, to by najlepšie mohol povedať pekársky majster Petzold Lobton.

Aj naňho sverili socialdemokrati rozličné veci a záležitosti, dôverujúc v ňom viac, nežli v svedomitých a nábožných mužoch. On ale tak zneužil túto dôveru, že požičky vyzdvihol u privržencov, potom ale sťa gáfor z nizol tak, že ani to nevedia, či k severu alebo k západu dral svoje podošvy.

V mesiaci apríli r. 1896. sústredný spolok

socialdemokratov stolárov a tesárov nasledovné osvedčenie vydal:

„Dôverník socialdemokratov v Tübinge G. Gerstle (stolár) po ukradnutí väčšej summy, F. Klag ale v Notheime po spáchaní viacnásobného neporiadku zmizol — bez stopy.“

Okrem toho uverejnil tenže spolok menoslov 60 členov, ktorých vytvorili zo spolku pre krádež a iné nepekne výstupy.

Ani G. Lehmann nechcel byť lepším od privrzcov, svojich to pajtášov.

Rajnaweslfalskí banícki robotníci ale vo svojom spolku pomocnom na G. Lehmannu sverili rozdávanie pomocných peňazí.

Lenže tento fiktus socialist tak šafáril s peňazmi pokladnice socialistov robotníkov, že 860 zl. ukradol z tej základiny.

A keď banický robotník a vodca robotnícký Ján Mayer pre toto sa ohlásil, že je galiba okolo počtov a pokladnice, ten fiktus pošepťal mu celkom po tichu: „Máte, však aj vy dostanete z toho; musím-li to ale všetko navrátiť, nič nebudem mať z toho ani ja, ani vy.“

Taktože činil a smýšľal predstavený obchodu potravného spolku socialdemokratov vo Vegesaku.

Lenže tento mal viac v hlave a spolu i v päte; ponevác za včasu uprskol tak, že kujanovi nemohli po prstoch dať. S ním uskočila spolu i mladá manželka jedného gohuského robotníka; ponevác dľa smýšľania svetárov a hmotárov dvom je vždy lepšie spolu byť, nežli o samote sa trápiť, bárs je i zakázaným súložníctvom.

Ejhľa dakoľko príkladov zo života tých panákov a fiktusov, ktorým nenie sú dost vznešenými jestvujúce mravné pravidlá.

Ejhľa dakoľko odsekov z dejín socialdemokracie, ktorej apoštolovia tvrdia, že mravnosť socialdemokratov o veľa šľachetnejšia musí byť, nežli učenie hocktorého náboženstva.

No vidíš, drahý čitateľu! šľachetná mravnosť pozostáva tuším z vyprazdňovania spolkových pokladníc!

My ďakujeme za takú šľachetnú mravnosť! Ale nasledovať ju nebudeme; pravda ani ty nie, svedomitý ľudu!

My sme spokojní aj s učením Kristovým!

Juraj Sándorffy,

antizeľnár a autisocialdemokrat.

Kresťania!

kupujte len u kresťanov!

OHÝRNIK

Tých všetkých ct. predplatiteľov, ktorých predplatok už vypršal, úctive prosíme svoj predplatok obnoviť; tých ale, ktorí predplätali, preto ale „Kresťan“-a nedostávajú, prosíme peniaze reklamovať na pošte, alebo poukážku s tých peňazí nám poslať, aby dľa miery spravodlivosti pokročiť mohli.

Vydavateľstvo.

Rád pre ženské. Jeho Veličenstvo z príležitosti svojho päťdesiat ročného panovania založí rád Ažbety, na pamiatku jej veličenstva. Krížom tohoto rádu len ženské budú môcť byť vyznačené.

Kráľovna v Bad-Nanheime Jej Veličenstvo naša kráľovna Alžbeta od 16. júla v Nanheime bude letovať, kde asi 10 týždňov mieni zostať, jestli jej k zdraviu bude slúžiť tamajšia kúra. Na jej vlastnú žiadosť úradne ju neprivítajú; ona len 18 izieb bude mať.

Kresťanský socializmus. Kráľ knieža Jozef 9000 honov zeme dal do prenajmu v obciach Tureckom Sv. Mikuláši a Javode tamajšej sedlači pod takou podmienkou výsadnou, že o 25 rokov tie role tým dvom obciam budú prináležať bez toho, že by sa okrem poplatku prenajmu aj iné muselo platiť.

Osv. biskup Imrich Bende už dorazil do Radošiny, kde letovať bude.

Kresťanská štedrosť. Už spomenuté bolo v Kresťane, že v Jozefove bpeštianskom novom oltári lurdský je vystavený. Sochu Panny Marie tak, ako i bočné dve sochy sv. Štefana a Ladislava kúpil jozefovský občan Štefan Antoni, ktorého celá rodina zvláštnou horlivosťou vyniká. Nech mu Pán Boh zaplatí túto obetu.

Radosť v dome Apponyiho. Vodcovi národnej strany, drovi a grófovi Albertovi Apponyimu narodil sa zdravý chlapček. Apponyi, tento statočný politický muž dost žalosti sa dožil v obecnom živote, zo srdca mu prajeme tedy, aby aspoň rodinný život mu to vynahradil v akej takej miere.

Za riadneho profesora náboženstva v Prešporke vymenovaný je ministrom osvety Eugen Uhlyarik, ktorý jednúc v Modre kaplanoval a svoj úrad zriedkavou horlivosťou zas upoval.

Benediktini v Kamenolome. Pod náčelníkom hlavným mešťanostom sídelného mesta deputácia bola u hl. opáta rádu ben. Hyppolita Fehéra, aby v mene hlavného a sídelného mesta ponúkli menovaniu rádu spravovanie nového gymnasia v Kamenolome. Hl. opát sľúbil, že rád veľmi vďačne privolí a vyhovie tej žiadosti a usilovať sa bude vlastenecky vychovávať mládež.

Za farára prvého okresu v budapešťianskom zámku zvolený je dr. Anton Nemes, ktorý sa narodil v r. 1855. a už desať rokov kaplanuje v hlavnom meste. V tomže výborovom zasadnutí (30. júna) na vedomie mu bolo dané, že od mesta ročitého platu bude dostávať 4000 zl., z čoho ale 2 kaplánov musí držať; po tej volbe výbor aj k tomu privolil, aby sa mesto aj o gréckych katolíkov staralo, ktorým sa prepustil starý alžbetovský r. kat. kostol, v ktorom grécko-katolícki kresťania riadne bohoslužby budú mať, akonáhle sa vysväti v Alžbetove ten nádherný novovystavený kostol.

Nech žije dp. Andrej Rojko! Vyslúžili farár a dočasný správca fary hutanskej 16. júla čili v deň karmelskej Panny Marie bude slúžiť zlatú svätú omšu celkom v tichosti utiahnutej v tom farskom chráme, kde on teraz účinkuje. Veľká je milosť, keď kto 50 rokov môže Otcu nebeskému čo kňaz slúžiť a behom 50 rokov nekrvavú obeť najsvätejšiu konať. Drahý uhorský ľud slovenského jazyka, ktorých bol od dp. Ondreja Rojku toľkými a tak výbornými článkami vzbudzovaný k tomu, čo je dobré, sväté, a vlastenecké, modli sa 16. júna vrúčne a horlivo za túto dobrú dušu, modli sa ku karmelskej Panne Marii, aby on skrze jej prímluvu ešte dlhý so zdravím spojený život mal na svete, po smrti a' e aby večnú korunu obsiahol.

Žid a prebl. Panna Maria. Vo sv. Jakube jakýsi Weis hanu kydal na prebl. Pannu Mariu pred viacerými horlivými veriacimi. Sediaci na toľko prišli do hnevu, že žida hneď chceli chytiť a zabyť; lenže žid hodil nohy na pleca a tak obratne otrčil im päty, že ho nedohonili. Rozhorčení kresťania oznámili ho u dp. farára svojho, ktorý ho súdu odovzdal. Rozhorčený ľud zvedavo očakáva, ako liberálny časopis „K. r.“ píše, čo sa stane s týmto nebezpečným buřičom.

Pokrstenie židovky. Johanna Friedrich, 25 ročná židovka deva po náležitom vynaučovaní v kresťansko-katolíckej viere pokrstená bola drom Jozefom Janda v Budapešti v jozefovskom farskom chráme. Daj jej, Bože, sily a milosti, aby až do smrti verne mohla plniť povinnosti tej viery, ktorú teraz prijala.

Rabin dr. Julio Dávid samovrahom sa stal v Prešporke 2. júla. On s tretieho poschodia skočil v noci a tak hrozne sa dolámal, že už na tretí deň zomrel.

Gróf Walsin Esterházy, ktorého na silu chceli zamočiť do vlastizrady Dreyfussovej, palicou namlátil plukovníka Picquarta, ktorý proti nemu v záujme Dreyfussa svedčil pred súdom.

Pravdivý otec ľudu. V Bikite, báčskej to obci veľa je chudobných ľudí, z ktorých mnohí by radi pracovali, keby mali kde a keby mali nástroje. V tej najväčšej biede svojej obrátili sa ku svojmu duchovnému dekanovi farárovi Jánovi Kučovi. A tento milosrdný duchovný otec smiloval sa nad nimi; jedným dal 10 zl. iným zas 15—20 zl., aby sa mohli chytiť do žatvy; úroky nežiada od požičanej summy. Ejhľa obraz kresťanského socializmu.

Hrozný požiar bol v zaladskej obci Baku; 40 domov tam zhorelo za 25 hodín následkom víchru. Škody je tam asi na 40 tisíc zl.

Návrat kalviniek. V Síksove 29. júna do lona cirkve katolíckej navrátili sa dve kalvinky, a síce Františka Kováč a Lydia Eliaš; obe kaplán Michal Csintalan prijal za deti cirkve katolíckej.

Štedrý patrón. Jako nám z Urmína píše, dľa povesti by mal dať patrón v najbližšej dobe obnoviť nechať tamejší chrám, ktorý sa už v trochu opustenom stave nachádza. Povinnosti patronátske sú ťažké; tým krajšie je to, keď patrón navzdor tomu predsa plní nielen svoje nutné, lež aj slušné povinnosti.

Židia v Nemecku. Že socialdemokrati priatelia sa a paktujú so židami, to už i z toho vidno, že medzi ich vyslancami v ríšskej rade je sedem židov, kdežto v ostatných všetkých stranách ani jeden žid nenie.

Krajciare sú neni v platnosti od 1. júla, a preto nech nikto neprijme viac staré krajciare, lež len nové dvojhaliere, ktoré zaujaly miesto starých krajciarov.

V Senohrade (Szénavár, Hont) a na vidieku dňa 27. júna večer o 10. hodine hrozný víchor zúrila a veľký ľadovec padal, tak, že všetka úroda a celá tohoročná výživa ľudu nášeho na vnivoč je obrátená. Stromy povyvalovalo a obloky povybájalo. Poistených bolo len málo.

Zmizol podomovník Jozef Mihályi v Bpešti. On z obce Marcali pochádza, ešte je len 39 rokov starý a predtým murárom bol. Utrápená manželka na všetky strany ho nechala hľadať. On ešte 28-ho júna zmizol.

Krádež v Rieke. Úradník Géza Bauer v Rieke ukradol 25 tisíc zl., potom ale päty otrčil. Hja keď len darmo hľadá človek statočnosť tam, kde nenie bázne Božej.

Vtipný chlapec svinského pastiera, Svetozár Csiplič v Starej Beči videl u panstva mlatiacu mašinu. Všetko si základne obzrel, potom ale zakiaľ na svine dal na poli pozor, rezal, vrtal tak dlho a vtipne, až konečne dokonály mlatiaci nástroj úplne zostavil. Škoda, že je on len sviňara synom, snáď sa ale i takto smiluje kto nad ním a nechá ho vyučiť.

Levica zjedla leva. V Paríži behom auchského jarmoku prišla aj menažeria. V jednom oddiele bola levica s mladým levom. Tieto zvery divé pohnevally sa, následkom čoho levica roztrhala slabšieho leva a skoro celkom ho zjedla. Preto ale aj ona je ranená, lenže pravdepodobne dá sa vyliečiť.

Protest lekárov proti lekárkam. Vo Wiesbadene sjazd mali lekári, na ktorom jednodhlasne sa uzavrelo, že protestovať budú proti tomu, aby aj lekárky mohli liečiť nemocných ľudí.

Štatistika z mája. V Uhorsku toho roku narodilo sa 485 tisíc ľudí, zomrelo ale vyše 365 tisíc ľudí. Tedy len za jeden mesiac pribudlo skoro 12 tisíc duší.

Ranený rabin. V Algire veľrabína Blocha istý židovský žobrák nožom pichol, že mu malú almužnú dal. Rabin zaiste sa odobere na druhý svet, ponevác nebezpečne je raneným.

Milodar. Jernejský dp. farár Štefan Hanusovszky 2 z atky poslal na chlieb sv. Antona. Pán Boh zaplac!

Koniec opilstva. Akýsi Matej Ambrózi, 23 ročný nádeňník v opilom stave srútil sa s polešenia na Kerepešskej ceste (10. č.) a dolámal si údy. Keď vystriezvel, plakať začal.

Nesvedomité kuchárky. V Stöhrovom hostinci dve kuchárky a síce Alžbeta Verőce a Maria Tarták otravu daly do všetkých jediel 30. júna. Hostinský, bárs to nemá v obyčaji, okúsil jedlá, ktoré sa mu trpkými zdály byť. Na otázku vzal kuchárky, ktoré všetko tajily. Potom ale predsa vyšlo navrh, že otravu daly do jedel z pomsty, že im pán vypovedal. Ejhľa zlosť odpúdenosti od Kristovho ducha.

Brutálny manžel. Sluha Fraňo David od dakoľkých dňov zle nazíval s manželkou Mariou Schneider v Budapešti; na oči vyhadzovanie obapolné nemalo konca kraja; konečne svada a bitka nastala. Manžel v rozpažedenom stave nôž chytil a dopichal manželku. Policaji chytili a do chládku pichli toho brutálneho manžela.

Obet korhelstva. Nátan Hlavik, rodák z Nitrianska takým korhelom sa stal, že už ani nie vodku čertovú (pálené), lež čistý leh pil od vianoc; lenže krčah len zatiaľ chodí na studňu, zakiaľ sa nezatopí; aj tento vták nemohol dlho stvárať svoje figle, ponač vo sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla medzi hroznými boľasťami čriev biedne dokonil svoj korhelský život vo Francove.

Nesvedomitá manželka. V Starej Becsi istá mladá ženička nemilovala starého muža svojho, ktorému preto jedu dala do jedla, lenže muž to jakosi zbadal a psovi dal to jedlo, ktorý nezadlho zdochol od neho. Dabom vedená osoba v chládku si odpočíva rozjímajúc nad svojim pekelným skutkom ohavným.

Opilí vtáci. V Amerike do zvyku prišlo papagájov opif, obyčajne páleného im dávajú. Opilý papagáj tak smiešne a kunštovne tancujú, vyskakujú a spievajú, že diváci za brucho sa chytajú od smiechu. — Lenže aj sluhovci sa lúbia tak zabávať, následkom čoho páni papagáji skoro vždy sú napití. — Vo Virginii sluhovci veľa víra dali papagájovi: nahnevaná pani zkríkla: Pane vy ste opitý, lepšie by bolo, keby ste spať išli. — Sluhovci do kúta dali vtáka, pani ale odišla prechádzať sa. — Neskôr príde hosť a v salone čakal domácu paniu. Naraz počuje: Pane, vy ste opilý, lepšie by bolo, keby ste spať išli! On sa díva, ale v travom kúte nič nevidel; potom zas len to isté počul; vtedy zahanbený chytí klobúk a preč odišiel. Na druhý deň ale list písal panej, aby mu odpustila; ale že on sám by nebol veril, že také malé podnapitie tak chytró zbadá.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adresoovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

~~~~~

DOPISY.

Od Vrbového, 8. júla 1898.

Vážení pán Redaktor!

V minulom čísle nášho milého a nad mieru obľúbeného Krestana uverejnili ste od herského Jurka Sándorffyho výborný článok pod nápisom „Tresce nás Boh.“

V tom článku o živelných pohromoch čo trestu Božiom bola reč.

Pán pôvodca má celkom pravdu.

Veru Boh všeličím navštevuje naše drahé, milované Uhorsko. U nás síce nebolo tých živelných plág; preto ale ani my sme nenie bez biedy a bez trápenia.

Dobre povedal ten Jurko Sándorffy, že so suchým aj mokré zhorí; že pre nespravodlivých hriešnikov aj spravodlivé deti Otca nebeského musia trpeť.

To som už čítal v Krestane, že liberalismus je hriechom. Lenže týchto liberálov je veľa nielen tam u vás v Judapešti, ale aj tu u nás na Považí.

Neráz som nad tým rozmýšľal, či nás Boh nekarhá pre liberálov; lebo však keď je liberalismus hriechom, tak je zas liberál hriešnikom.

Chcem-li pravdu povedať, vyznať musím, že je tu aj korhelov do sýtosti. Ale aj to je pravda, že títo korhelia nenie sú privržencami ľudovej s rany, oni pri volbách s liberálmi držia, ktorí za judášsky groš a za zuzku pálenky kupujú také korhelské hlasy.

Ináče naše okolie má dakoľko horlivých duchovných otcov, ktorí sa usilujú ľud vytrhnúť s náručia liberálneho smýšľania a hovädského korhelovania.

Keď zmiznú tieto dva hlavné hriechy tu na Horniakoch, snáď len lepšie časy budeme mať; Pan Boh nás nebude tak často a tvrdo navštevovať.

S Bohom zostávajúte, pán Redaktor, ktorý nás tak hersky vodíte, bárs vás s toľkých strán prenasledujú. Len trpte a bojujte i ďalej s nami; neľakajte sa útokov liberálov.

Váš verný privrženec.

L. N., neohrozený ľudák.

SEVERNÁ-AMERIKA 1. júla r. 1898.

Verným a za pravdu bojujúcim bratom a sestrám Rovňanským,

venujú

 americkí drotári.

Motto. »Kto za pravdu horí svätej obety,
Kto za ľudstva práva život posväti,
Kto nad krivdou biednych sizu vyroní:
Tomu moja pieseň slávu zazvoní.«

K. Kuzmáný.

Vzdialení na tisíce míľ od rodnej našej dediny, od mies'a, kde vykolibaní v útľom veku vchovaní a od našich predrahých rodičov, bratrov a sestier, manželiek a detí odlúčení, žijúci v tichej a priateľskej shode, jedným razom vyrušení sme boli správou takou, že naše od nás v živej pamäti chované rodisko nie je viac naším, lež vyrvaným je nám z rúk našich, vzal nám ho nepriateľ, prisvojil si ho cudzinec,

pridenec, a naše Rovné nie je viac v kresťanských rukách, ako tomu dosvedčujú súkromné listy a zprávy novin.

Udalosti jaké sa prítiafily v Rovnem dňa 27. februára, nemajú páru v dejinách tej tichej a zákona milujúcej dediny. Keď čítali sme oné hrozné škandale, oné smutné udalosti, srdcia naše plakaly nad krivdami, jaké boly popa hané nad rodnou dedinou našou.

My síce naučení sme a dobre navykli na hrozné švindly a podvody, vieme, jakým meritkom meria sa u nás práda, vieme aj to, jako úradné osoby svoje povinnosti zasávajú a konajú, privykli sme na to; nebolo nám to teda nič tak divného, bo vieme, že čo zého ra svete nemožno, toho v Uhrách sa dočkáš a však, dotklo sa nás to tak bolestne, že byť tam vtedy, neboi by sme sa mohli len tak so zloženými rukami dívať na tie nepravosti.

Naše osvedčenie.

My Rovnania jak starí tak mladí, tu na pôde Spojených Šátov severo-amerických stále usadení alebo len na krátky čas sa rachádzajúci, dviháme svojho slova a slavne protestujeme proti tým nepravostiam, jaké sa udaly po čas volby v našom rodisku, dňa 27. februára 1896 odbývanej. Protestujeme proti nadužívaniu úradnej moci so strany jak vyšších tak obecných úradníkov.

Protestujeme proti ukracovaniu občanských práv, na našich spoluobčanoch páchaných.

Protestujeme proti nespravedlivému prenasledovaniu, našich tam pozostalých bratov a sestier. Ďalej opovrhujeme zradcov nášho ľudu a jejich hnusným pokračovaním a zachovaním sa z príležitosti volby horeďarého dňa.

Konečne zazlievame naším spolubratrom a občanom rovňanským, tým, ktorí vedome nechali sa zväbiť nahaňáčom stránky nám kresťanom nepriateľskej a takto napomohli zväziť táboru protinašského.

Slovo k nášmu ľudu.

Drahí Bratia!

Známo je nám všetkým, jaké porialky panujú v Uhorsku, viete, kde zaviedla politika liberá na kraj ten, zaiste znáte dobre pomery, jaké na te az panuju v zemi nami opustenej, kde pažravý moloch rozprestrel svoje krýdla a zhubným spôsobom ničí blahobyť obyvateľstva. Siahá po presvedčení náboženskom vašom, s av veci musí sa obrátiť a polepšiť, avšak s pričinením Vaším a to je hlavne, s použitím Vašich občanských práv a preto zapotreby je, aby ste Vy, keď na Vás rad príde, hľadeli si vydobýť to cestou zákonnitou, získajte si dobrých vodcov a nasledujte jich; a keď príde čas volieb, volte len ľudí spoľahlivých, ktorí budú chcieť a vedieť zastávať záujmy vaše na patričných miestach. Nedajte sa vodiť od pokrytco, ktorí sa vám do očí lížu a pri najbližšej príležitosti vás zradia za dosť malý groš, hovoríme ešte raz, nasledujte ľudí svedomitých a spoľahlivých; hľadte brániť práva vaše, mužne a zákonnite, keď čas príde, zmužným čelom kráčajte k sudu volebnému a nenechajte šliapať práva náboženská od všelijakých prizeneov.

Hore povedali sme, jak bolestne dotkla nás oná zpráva, ktorá nám doniesla oné smutné udalosti rovňanské. My nikdy by sme sa neboli nazdali, že naše milé Rovné bude takto zhanobené ľuďmi z nás žijú-

cími, my neboli by sme sa nazdali, že najdú sa v Rovnem v stránke našej ľudia, z adní a záhuby schopní. Vedeli sme, že aj tam sa najdú Judáši, avšak týchto nepovažovali sme za svojích; vedeli sme dávno, že Ondriš vstave je, zapredať obec za judášskych strieborných. Jeho známa bezočivosť, lakomosť, závistivosť, vždy nám poukazovala na charakter, a preto nebolo nám nič divného, keď sme sa dozvedeli, jako nebane sa zadržal. A šak boli tam ľudia, ktorí sa nám vždy do očí stavali čo dobrí stavatelia obce, čo neohrození bojovníci za práva, keď ale čas boju nadešol, buď prestúpili do tábora nepriateľského, buď zapredali tábor z adne, alebo zbabele cíli a nechali ľud na pospas židom.

Jednou ale rovinou sme sa potešili, a to bola tá, že ľud náš držal sa statne a mužne. Sláva Vám, bratia, len tak sa držte aj budúce a víťazstvo vás nemine. Dozvedeli sme sa aj to, jako ste sa pomstili na Judášoch zradných.

Heslom vašim nech je: „Svoj k svojmu.“

Ešte jedno slovo mali by sme k naším sestram a gazdinkám, by prisne dtaly opovrhnuť tymi obchodníkmi, čo boli proti vám, by ste pričížali sa zásad naších, by ste napomínali vašich mužov vystríhať sa takých ľudí, jako sú Ondriš, Adam, Juro at.d. by viedly ste dietky Vaše cestou kresťanskou. Hľa my po toľkých rokoch svetom túla úci, neztratili sme naše povinnosti, nepovrhli sme naším náboženstvom, ba naopak utúžili sme sa a aj zdokonálili v cudzine.

Rozhodne žiadame, drahí bratia a sestry naše, by ste pracovali na tom, aby krčmy odstránené boly od kostola.

Hovoríme, udalosti rovňanské tak na nás účinkovaly, že nemohli sme sa zdržať, by neposchádzali sme sa, neporadili o tom, a pohoršenie nevyslovili zrajiným kresťanom.

My povďační sme tým občanom, ktorí verne stáli, pri prápore kresťanskom a tak keď aj nezvízili, pevne veríme, že na budúce to ináč vypadne. Ano my povďační sme aj občanom zo susedného Dlhopola, že v našej neprítomnosti hájili obec našu, nuž chvála jim.

Nuž nech-že tieto riadky naše skromné putujú do chalupiek našich opustených, nech zvestujú naším bratom a sestram náš súcit snimi, bárs vzdialení, ale láska pritahuje nás úzko k nim, nech poučujú jich o snahách našich a vyridia jim náš nejsrdečnejší pozdrav.

Slovo k vodcom nášho ľudu.

Každý a jakýkoľvek pohyb potrebuje byť vedený nejakým vodcom, aby svojho cieľu dojsť mohol; držíme tedy za hodno, obrátiť sa aj k poprednejším mužom nášho ľudu cieľom tým, aby keď veslo v rukách majú, hľadeli viesť ľud náš cestou pravou, lebo vyklzneli sa vodca z kolaje, zavedie aj svojích nasledovníkov tou cestou, z lášte obraciame sa k duchovným správcom naším, by mužne a neohrožene zastávali a bránili práva náš, by pokolenie naše nemohlo rariekať nad vami tak, jako bude nad tymi, čo ho sklamali dňa 27. novembra 1896; by mohli sme povedať s Kuznaným. „Koho dar nezvedie, hrozba ne sklóni; Tomu moja pieseň slávu z zvoní.“

Nedržali sme za hodné zaobierať sa tuto s osobami, ktoré dopustily sa hriechu na našom rovňanskom ľudu, avšak, nesmieme obeisť, tak jako by sme nevedeli o tom, vieme a vie o vás už celý vzdelaný

svet, čo ste za ľudia. Ondreja zname dobre, známe síce aj tých druhých, čo je z tých krikov a vypínania jaké robil vždy Adam, keď vtedy bolo treba ľud brániť, nebránil. Čo je z tých ciest a behania, čo Juro robil po Trenčíne aj po Pešti, len aby vyhľadal pravdu a potrestal nesvedomitých úradníkov a notárov.

*Jurko rychtár zle zase radil;
keď si ľud náš iný n zradil;
Či nestihá tu nepokoj?
Že sa z teba stal zradný gój.*

*Zapredal si si svedomie;
aj kresťan ké povedomie,
stals sa zradcom nehodným,
vlastným to bratom rodným.*

*Človek z ľudu nášeho
k nepriateľom sa pridá,
v boji za vieru, právo,
jim pomocné ruky dá.*

*Ľudia tomu uverili,
čo jim Ondriš povedal,
tam tomu vraj človekovi
aby hlas svoj o'vezdal.*

*Ľud netušil, o čo ide,
Ondrišovi uveril,
až keď boj bol ukončený,
potom oči otvoril.*

*Ej ty vodco nášho ľudu;
Tys zaviedol ho do bludu.
Ty si ztratil svoj cit ľudský,
jako Judáš Išariotský.*

*Tys sa staval junák bodrý,
zostal si však neverný
že sa stihne pomsta ľudu,
ver, alebo never mi.*

Dlhopolcom!

*Vám drahí bratia;
Vám Uhorské deti,
náš úprimný pozdrav,
nechže morom leťi.*

*Vám nech je chvála,
vás ktorých sto jak jeden,
hájlili rovňanské práva
jak Sobiesky Viedeň.*

*Vám nech hlasne kričí,
Dlhopolcom Sláva,
vám nech Pán Boh žičí,
Nech Vás požehnáva.*

Dano a uzneseno v Chicagu na válnom shromaždení tu nachádzajúcich sa Rovňanov a so súhlasením Rovňanov, aj v iných Amerických mestach sa nachádzajúcich dňa 18. apríla 1896 *)

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedelu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uvereniť v najbližšom čísle.

Kučin. M. Repka. Tých slúbených 16 korún ešte vždy sme nedostali. — *Vratochytí!* Vy ste ma tak zrozumeli, jako istý chalan cudzieho duchovného, ktorý nevedí, kade má ísť. Duchovný: Dobré rano, chlapče! — Chalan: Vyberám, duchovný, vrabce! A kade tu ide cesta do Trenčína? — Chalan: Nemala len štyri stará mršiča! — Duchovný: A čo si ty, chlapče, blázen? — Chalan: Vypadly mv, duchovný, všetky na zem! — Duchovný: A či ja mám pre teba tu zostať? — Chalan: To, to, to, duchovný, kebych tu starú mohol dostať! — *Kirvančan.* Vy tak robíte, jako i tý kromný človek, ktorý dobrodincovi štedrému povedal: Nechcem, netu em, ponížere dakujem, ale preto vezmem! — *Ján Kurik.* To prichvtro bolo, ale len na holo. Najlepšie bude, rady duchovného držať sa. — *Vadovce.* Len tak, ako vy. — *Jozef Kuchtil.* Veru ten na svet prišiel nielen so šmatlavými nohami, lež aj so šmatlavým svedomím. Netude škodiť pripomenúť, že Boh nenie náhlivý, ale tým viac pamätlivý. — *Matrikár. Albert S.* To je zvláštnie šťastie, že vy poslať eného pomocníka máte. Susedia čo robia? — *Fokvček v Zubanoch.* Čo figel to groš! Lenže v takej veci ťažko je fige stvárať. — *Lopašov.* To je už stará nóta! Nebajte sa, však sme už po čerešňach. — *Šaštin.* Keď je človek na dreve, vtedy medveď len reve. A tak je to aj s tým liberálom, keď je verný kresťan na dreve pravdy tak, že mu ublížiť n môže. — *Priateľ v Trenčíne.* Náš chrbát je síce úzky, preto ale moc on vydrží. Aj vy môžete nás podporovať . . . . modlitbou. — *M. K. v Harasti.* Predsa tasil na žilku tej chorobe radený pán. Vidíte, že dobrá rada stíjí groš, a ešte lepšia dá — *Lupča.* Nebule to vždy tak. Po daždi býva pekný čas. — Dľa prorocstva Kristovho židia budú až do konca sveta, viete, *Pukančan,* tak ako aj Piáa až do konca sveta budeme spomínať. — *Ivanovce.* Vy sa veru máte čomu tešf. Dost toho už bolo. Človek nenie,

*) Tieto opozdené riadky uverejnili sme bez všetkej zodpovednosti na veľkú prosbu len preto, aby svet videl, že chýr o násilníkoch v Uhorsku popáchaných aj za more zaletel. Red.

jako človek. — *Janko H.* To je, viete, tak, ako keď sa jeden sedliak ponosoval, že huncút odišiel, a kujona dostal. — *Cerové. V. J.* Keď ideš na sobáš, pojmi so sebou koláč, hneď ňa vľúdnejšie privítajú. — *Žid Heršel.* Nezdráhajte sa pokrstiť nechať, keď i tak ste už presvedčený, že Kristus je mesiašom. Nemáte sa čoho báť, lebo však tupšie sú krivé nosy, nežli natrúsené kosy. — *Sedliak v Piešťanoch.* Kmotor sem, kmotor tam, svoje si nepopusť. — *Jožko Lapaj v Trebaticach.* To je pekná vec, že ste už na toľko pokročili, že bicyklistov nepovažujete za komediantov. Súsedovi srdečný pozdrav. — *H. Vadičov.* Celkom múdre to bolo tak. Budúce držte sa vždy toho istého spôsobu. — *Pastuchov.* Celkom ste umlkli, jakoby ste už žatvu mali. Nech Všemohúci žehná vaše snahy. — *Očkov.* Ďakujem. Ale veru menej stála vaša rada, nežli šedivá žobrčka brada. — *Vrbové.* Ani sa nám nesníva o tom. Uspokojte sa s tým, že nesvedomíť ľudia a pláťé jazyky nikdy nemaly a ani nebudú mať pokoja. Nielen vzdialení, ale ani mŕtvi nemajú od nich pokoja. Čisté svedomie a dobré seba-povedomie je hlavnou vecou. — *Zvedavý v Odsekalouvcach.* Ťažké bremä redigovania dočasne ešte vždy moje pleca tlačí. — *Békés-Caba.* V panslavisme obviňovať dakoho je nielen hlúposť, ale i nesvedomitosť. Užel na jazyk!

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej, direkci. Veď to potom vykona. Úradná reklamácia má ten ošoh, že postari väčší pozor davaju na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslnie

Prosté a figliarske nápady.

Ťažká otázka.

Čím bys bol radšej, či millionárom, alebo horúčkou trápeným nemocným?

Sprostá to otázka; nuž millionárom!

No, to si zle uhádol v tento kráť!

A prečo?

Preto, lebo millionári všetci zomrú; kdežto takých nemocných aspoň 60 percentov vyzdravie.

Rozhorčenosť.

Jožko Figliar veľmi rád mal veľké trakty. Jednúc volaný bol na veľký obed v piatočný deň; lenže nemohol odísť. — Na druhý deň stretne sa s kamarátom, ktorý bol na tej hostine, a pýta sa ho:

Ako-že ste sa vy tam včera zabávali?

Hm! Veľmi dobre!

A čo ste tam tak dlho jedli?

Račiu polievku (Ha to veľmi rád mám! —); potom nasledovaly vypražené struhy (No za tým bych aj do Trantarie šiel —); potom sardinky a ešte jakúsi morskú rybu jako maslo mätko a chutno pripravenú (No nechaj to už tak, lebo veru prisám vačku, za-ucho ti vylepím, keď mi ešte dačo také povieš, i tak mi už slí y teču:).

Detský rozum.

Asi 12 ročné dievča vo veľkom týždni umýva vínóm vajcia.

Otiec: Čo robíš, Hanka?

Dcéra: Barvím vajcia k veľkej noci.

Otiec: No od vína veru nebudú červené.

Dcéra: Dečo nie; a tvoj nos teda od čoho je taký červený?

Požičaj mi 2 krajciare.

Načo-že by ti to bolo?

No na cigary?

Ale aj mne daj poto n z nich aspoň dve-tri.

Pani: Pozri, mužičku, jako jasno sa usmieva nad nami nebo!

Muž: Veru hej, vysmieva sa z tvojho klobúka.

Knížná polica.

Hora Levočská. Napísal *Ján Straka*. V Košiciach. Cena 15 kr. Vrele odporúčame.

Svätý Jozef. Soslovenčil dr. *Jozef Janda*. Vydal Spolok Sv. Vojtecha.

Mesačník „Naša Nádej“ rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

Brezňové kvety (M lostré pražské Jezulátko) vydal kamelitský kláštor (Bpešť, VI. Huba u. 12). Cena utešeno v plátne viazaného a vyše 100 strán obsahujúceho výtisku 30 kr. Vrele odporúčame.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík. Dvojmesačník. Cena 1 zl. Vrele odporúčame.

„Veľká Novina“, čili la saletteské proctvo, ktoré vzťahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym defom sdělila. Cena 25 kr. — **Veľká pliaga sveta.** 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliašom a Henocho, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jest atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 75 kr. Vrele ich odporúčame.

Príprava ku sv. spovedi a prvému prijímaniu. Poslovenčil dr. *Jozef Janda*. Cena viaz. 15 kr.; broš. 10 kr. Vrele odporúčame toto výborné dielo; ktoré *Lujza Cery* v Budaapešti vydala.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 12.65—13.45. — Od Pešti 12.60—13.40. — Zadunajské 12.65—13.45.
 Raž 8.60—8.80.
 Jačmeň na krmenie 0.00—0.00. — Do pálenice 0.00—0.00. — Na pivo 0—0.00.
 Oves 7.20—7.60.
 Kukurica 5.40—5.50.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
23.00	22.40	21.50	20.80	19.90	18.70	17.40	15.60
		7½	8				
		14.00	7.90				

Otruby fajnové 4.90, grobovité 4.80.

3. **Strovy.** Veľká biela fyzula 7.50. — Malá 8.50. Hrach 11.00. — Pšeno 4.75—5.25. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená jatelina 32—40 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 35—24 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 5.75—6.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 2.80. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1 zl. — Krmená kačka 1.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 32—34 kusy 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—59 kr.

7. **Telca.** Živé 28—30 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 65—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 66—69 zl.

9. **Remeň funtový** od 14—18 kl. terey 142—144.

10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 1.70—2.40 kr. — Slama. Na postielanie 1.30 kr. — Žup 1.70 kr.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KRESŤANA“ PRIJÍMA.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

Čo je Kathreiner-ova

Sladová káva Kneippova?

Odporúčania najhodnejší, jedine zdravý, pritom najchutnejší a najlacnejší kávový nápoj. Ona je čistý prirodzený výrobok v celých zrnkách a čistá od dokázaných, zdraviu škodlivých súčastí zrnovej kávy. *Kathreiner-ova* sladová káva *Kneippova* má jediná ten obľúbený zápach zrnovej kávy, ktorý obdrží skrze najvyššími odborníkmi vyprobovaný a všade uznaný *Kathreiner-ovský* spôsob dorábania. Jej hodnota je trojnásobná pre zdravie, chuť a sporivosť. Opravdová „*Kathreiner*“ by nemala viac chýbať na žiadnom rodinnom stole.

K čomu slúži Kathreiner-ova

Sladová káva Kneippova?

V statisícach rodín, ako aj v najviac verejných ústavoch ako dodatok k zrnovej káve, ktorú ona v jej chuti pôžitnejšou a príjemnejšou učiní. Veľký počet vynikajúcich lekárov predpisuje *Kathreiner-ovu* Sladovú kávu *Kneippovu* ako jedinú odporúčaniahodnú náhradu za zrnovú kávu, menovite pre deti, pre choré a slabé osoby. Podporujú chuť k jedlu, ľahko ztraviteľná *Kathreiner-ova* *Kneippova* Sladová káva aj skrz jej dobrú, príjemnú chuť po krátkom privyknutí všade sa pijáva vždy s väčšou obľubou.

Nech sa Kathreiner-ová Sladová káva upotrebí niekoľko ráz ako dodatok alebo čistá, viac sa od nej neodstúpi!

Všade sa môže dostať.

Výstraha od naničhodných napodobnení!

TLAČIAREN

SVÄTEHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštnu vyzývajú pozornosť preveleb. knazstva a účených predstaviteľov na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Prosíme pozor dať.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratinctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratinikom trochu na prsty klopol, všemožnými figlami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedržím ani jedateľa ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa môže sa dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobiť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju, do ruky chytili. — Každý to dobre vie, a preda mnohí slepo veria zriedkavými ľúbkavými výrazmi vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredavačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť **menovaná kosou ľudu**, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrdá, ani primäká neni a podivuhodne ľahká

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponevác následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosy.

Veľa gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, ponevác ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka cmtrov:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kusa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 kr.

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornó-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričítá. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Ocelová kosa sv. Antona Sohra.**

Obrázkový cennoslov zdarma

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Telefon 61—59.

Svätého — Gerharda

Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, kníh, cennoslovov obežníkov, povolani kariet oddania sa, tanečných poriadkov, náročných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.